

**Vadlīnijas par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām
korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai privātās
ambulatorajās ārstniecības iestādēs**

Rīga, 2021

Ievads

Vadlīnijas privātām ambulatorajām ārstniecības iestādēm par iekšējās kontroles sistēmas pamatprasībām korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai (turpmāk – vadlīnijas) ir saistošas tām privātām ambulatorajām ārstniecības iestādēm (turpmāk – iestāde), kuras sniedz valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus vismaz piecos pakalpojumu veidos,¹ piemēram, medicīnas centrs, kurā darbojās dienas stacionārs ginekoloģijā, ģimenes ārsta prakse, ķirurgs, neirologs un oftalmologs, tiek uzskatīts, ka sniedz piecus pakalpojumu veidus - ginekoloģiju, ģimenes ārsta pakalpojumus, ķirurģiju, neiroloģiju un oftalmoloģiju.

Iestādes vadītājs vai viņa pilnvarota persona nodrošina iekšējās kontroles sistēmas korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai izveidi, pilnveidošanu un uzturēšanu.

Vadlīniju mērķis ir sniegt ieteikumus, metodisku palīdzību un piemērus iestādēm iekšējās kontroles sistēmas korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai izveidei, pilnveidei un uzturēšanai.

Vadlīnijas sagatavoja starpinstitūciju darba grupa, kuras sastāvā bija pārstāvji no Veselības ministrijas, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja, Nacionālā veselības dienesta un Veselības aprūpes darba devēju asociācijas.

¹ Ministru kabineta 2018.gada 28.augusta noteikumu Nr.555 “Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība” 8.7. apakšpunkts (stājas spēkā no 2022.gada 1.janvāra)

Vadlīnijās ir lietoti šādi termini:

- 1) **iestāde** – privāta ambulatorā iestāde, kura sniedz valsts apmaksātus veselības aprūpes pakalpojumus vismaz piecos pakalpojumu veidos;
- 2) **iestādes vadītājs** – privātās ambulatorās iestādes vadītājs vai viņa pilnvarota persona, kura nodrošina iekšējās kontroles sistēmas korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai izveidi, pilnveidošanu un uzturēšanu;
- 3) **pakalpojumu veidi** – primārās veselības aprūpes pakalpojumi (ģimenes ārstu un viņu praksē nodarbināto ārstniecības personu pakalpojumi, zobārstniecības pakalpojumi un veselības aprūpes pakalpojumi mājās) un sekundārie ambulatorie veselības aprūpes pakalpojumi atbilstoši Ministru kabineta 2018.gada 28.augusta noteikumu Nr.555 “Veselības aprūpes pakalpojumu organizēšanas un samaksas kārtība” 12.pielikuma "Sekundārās ambulatorās veselības aprūpes pakalpojumu plānošanas teritorijas un pakalpojumu veidu minimālais nodrošinājums" 2.punktā noteiktajam uzskaitījumam;
- 4) **korupcijas risks** – varbūtība, ka kāds no darbiniekiem, kuram uzticēta vara vai atbildība noteiktu amata pilnvaru ietvaros, ar nodomu vai bez nodoma rīkosies savu vai citas personas materiālo interešu labā, gūstot sev vai nodrošinot citiem nepienākošos labumus un nodarot kaitējumu iestādei;
- 5) **interesešu konflikta risks** – varbūtība, ka kāds no darbiniekiem pildot amata pienākumus, pieņem lēmumu vai piedalās lēmuma pieņemšanā, vai veic citas ar amatu saistītas darbības, kas ietekmē vai var ietekmēt darbinieka, tā radnieku vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.

Iekšējās kontroles sistēmas korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai pamatprasības paredz:

- 1) **izveidot iestādes kontroles vidi**, kas vērsta uz korupcijas un interešu konflikta risku novēršanu;
- 2) **identificēt, analizēt un novērtēt korupcijas un interešu konflikta riskus**;

- 3) **noteikt, ieviest un īstenot pasākumus korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai**, t.sk., nodrošināt darbinieku izglītošanu par korupcijas un interešu konflikta jautājumiem;
- 4) **īstenot informācijas apriti un komunikāciju** par korupcijas un interešu konflikta riskiem un to novēršanu;
- 5) **nodrošināt iekšējās kontroles sistēmas uzraudzību.**

!!! Iestādes vadītājs pēc izvēles var iekļaut iekšējās kontroles sistēmas pamatprasības korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai jau esošajā Risku vai Kvalitātes vadības sistēmā t.sk., esošajos iekšējos normatīvajos aktos, vai izstrādā atsevišķu Pretkorupcijas pasākumu plānu.

I. Iekšējās pretkorupcijas kontroles vides izveidošana

Veidojot iestādes kontroles vidi iestādes vadītājs:

- 1) **apstiprina ētikas principus**, kas ir saistoši visiem iestādes darbiniekiem.
Iekšējā normatīvajā aktā ieteicams noteikt vēlamo rīcību (attieksmi) pret dāvanu, izklaides piedāvājumu, labvēlības vai pateicības izpausmēm, kas pielīdzināmas dāvanai, pieņemšanu. Iestādes ētikas pamatprincipus (piemēram, godīgums, taisnīgums, objektivitāte, neatkarība, profesionalitāte, atklātība), kas veicina darbinieku likumīgu un godprātīgu darbību sabiedrības un iestādes interesēs, nosaka Ētikas kodeksā vai citā iekšējā normatīvajā aktā, nodrošinot visu darbinieku iepazīstināšanu ar tiem un to publisku pieejamību iestādes tīmekļvietnē.

2) iekšējos normatīvos aktos nosaka:

a) amatu savienošanas kārtību;

Nosaka kam, kādā veidā (rakstveidā vai elektroniskā veidā, izmantojot veidlapu iesniegumam vai izmantojot brīvas formas iesniegumu) un kādā termiņā ir pienākums informēt darba devēju par amatu (darba) savienošanu un, ievērojot Darba likuma 91. un 92.pantā noteikto, saņemt rakstveida atļauju (atsevišķa dokumenta veidā vai darba devēja rezolūcijas veidā uz iesnieguma) blakus darba veikšanai. Iesniegumā darbinieks norāda darba devēja, pie kura tiks veikts blakus darbs, nosaukumu, adresi, savu ieņemamo amatu vai veicamo darbu, norādot galvenos darba pienākumus un plānoto darba laiku.

!!!Darba devēja informētība par to, vai darbinieks ir darbaņēmējs vai darba devējs kādā citā iestādē (iestādēs), kā plāno darba laika sadali un cita svarīga informācija, var palīdzēt novērst potenciālās interešu konflikta situācijas, rast risinājumus, piemēram, gadījumos, kad patstāvīgi tiek saņemtas sūdzības par konkrētā darbinieka veikto pakalpojumu kvalitāti utt.

b) interešu konflikta situācijas definīciju iestādē, kā arī ieteicamo rīcību darbiniekam nonākot interešu konflikta situācijā.

c) kārtību, kādā darbiniekam jārikojas gadījumos, lai ziņotu par iespējamām pārkāpumiem (t.sk., iespējamām koruptīvām darbībām), ietverot pasākumus, lai nodrošinātu ziņotāja anonimitāti un aizsardzību;

Skaidri nosaka, kam (kontaktpersona) un kādā veidā (rakstveidā, elektroniskā veidā vai ieviešot ziņojumu kastī utt.) darbinieks (ziņotājs) iestādē var iesniegt ziņojumu par iespējamām citu darbinieku pārkāpumiem, vienlaikus saglabājot ziņotāja anonimitāti.

Iepriekš minētās kārtības var noteikt vienā iekšējā normatīvajā aktā (jau esošā piemēram, Ētikas kodeksā vai Darba kārtības noteikumos) vai jaunā, vai atsevišķos normatīvajos aktos.

!!! Iegūto informāciju (signālus) par iespējamām pārkāpumiem var izmantot, veicot korupcijas un interešu konflikta risku identificēšanu, analīzi un novērtēšanu.

d) izveido klientiem maksimāli pieejamu un saprotamu ziņošanas mehānismu (iestādes vadītājam vai viņa deleģētai personai) par personāla negodprātīgu, neētisku rīcību.

Izstrādā kārtību, un norāda iestādes darbinieku (vai vadītāju), kuram klients var ziņot (rakstiski, elektroniski, mutiski) par personāla negodprātīgu, neētisku rīcību. Informācijai par klienta iespējām ziņot par personāla negodprātīgu, neētisku rīcību jābūt publiski pieejamai iestādes reģistratūrā. Nosaka kārtību, kādā iestādē izskata šādus klientu ziņojumus. Nosaka, ka iestādes darbiniekam (vai vadītājam) ir jānodrošina saņemtās informācijas konfidencialitāte.

!!! Informācijas analīze par iespējamām pārkāpumiem iestādē var palīdzēt novērst iespējamus trūkumus un uzlabot tās darbību.

II. Korupcijas un interešu konflikta risku identificēšana, analīze un novērtēšana

1. Korupcijas un interešu konflikta riskam ir pakļautas tās funkcijas, darbības jomas un procesi, kurus veicot darbinieku amata pienākumi ir saistīti ar *(aizpildīta 1.tabulas 1.aile):*

- 1) tiesībām rīkoties ar iestādes finanšu līdzekļiem un mantu;
- 2) iepirkumiem;
- 3) rīcību ar skaidru naudu vai citiem vērtīgiem aktīviem;
- 4) citām personām saistošu lēmumu pieņemšana (piemēram darbnespējas lapas izsniegšana, reģistrēšanu pakalpojuma gaidīšanas rindā u.c.);

- 5) komercnoslēpumu saturošu informāciju;
- 6) ierobežotas pieejamības informāciju, arī fiziskas personas datiem.

2. Iestādes vadītājs izvērtē, **kādi korupcijas un interešu konflikta riski iespējami iestādē**, piemēram (*aizpildīta 1.tabulas 2.aile*):

- a) prettiesiska labuma pieprasīšana/piedāvāšana un pieņemšana/došana;
- b) neatļauta dāvanu pieņemšana/došana;
- c) neatļauta informācijas izmantošana ar mērķi gūt labumu sev vai citai personai;
- d) prettiesiska (nepatiesas informācijas sniegšana) rīcība iepirkumos ar mērķi gūt labumu sev vai citai personai;
- e) neatļauta rīcība ar iestādes vai tai lietošanā, glabāšanā (arī izlietošanā) nodotu mantu vai finanšu līdzekļiem;
- f) apzināta nepatiesas informācijas atspoguļošana un tās slēpšanas savās vai citas personas interesēs;
- g) darbiniekam noteikto pienākumu apzināta neveikšana vai nolaidīga veikšana savās vai citas personas interesēs;
- h) nevienlīdzīga attieksme pret pacientiem;
- i) darījumu nepatiesa atspoguļošana;
- j) iegāžu (piemēram medicīnisko tehnoloģiju) izvēles procesā personāla iesaiste (piemēram, ārsts nosaka, ka strādās tikai ar konkrēta ražotāja iekārtu);
- k) un citi iestādē identificētie korupcijas un interešu konflikta riski.

Korupcijas un interešu konflikta risku identificēšanai var izmantot šādus informācijas avotus:

- a) iekšējie un ārējie normatīvie akti;
- b) audita vai pārbaūžu laikā konstatētie trūkumi, pārkāpumi un neatbilstības;
- c) iedzīvotāju sūdzības, aptaujas;
- d) darbinieku (t.sk.vadītāju) sniegtā informācija (aptaujas, ziņojumi);
- e) ārējā informācija – informācija vai komentāri plašsaziņas līdzekļos;
- f) kontrolējošo iestāžu sniegtā informācija.

!!! Ja iestādē ir ieviesta Risku vadības sistēma, tad korupcijas un interešu konflikta risku identificēšanu, analīzi un novērtēšanu var noteikt nevis atsevišķā dokumentā, bet iekļaut jau esošajā sistēmā.

1.tabula

Korupcijas un interešu konflikta risku novērtēšana un pasākumu noteikšana riska mazināšanai vai novēršanai (*piemērs*)

Veicamā funkcija (uzdevumi)/ darbības joma/process	Risks, riska notikuma apraksts	Varbūtība	Ietekme	Riska vērtība	Riska līmenis	Amats, kurš pakļauts riskam	Pasākums riska mazināšanai vai novēršanai	Atbildīgais par pasākuma izpildi	Izpildes termiņš
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Pieraksta veikšana reģistratūrā	1) Neatļauta informācijas izmantošana (izpaušana) ar mērķi gūt labumu sev vai citai personai. Darbinieks izpauž sensitīvu informāciju no Veselības informācijas sistēmas vai pacienta medicīniskās kartes par kādu konkrētu pacientu.	5	4	20 ²	LA	Ārstniecības iestādes reģistratūras darbinieks	1)Noteikt iekšējā kārtībā gadījumus, kad un kādā apjomā darbinieks var apskatīt informāciju par citu personu;	Juridiskās nodaļas vadītājs; Personālvadības nodaļas vadītājs.	31.12.2022.
	2) Prettiesiska labuma pieņemšana. Tiek piedāvāts vai pieņemts piedāvājums kādu pacientu bez rindas pieteikt pie speciālista, piemēram, apzināti "aizturot" kādu brīvu vietu pie speciālista.	4	4	16	A		2) organizēt apmācības par korupcijas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem; 3) ieviest rotāciju ikdienas darba pienākumu sadalē reģistratūrā.		

²Riska vērtība (20) =5×4

1. **Korupcijas un interešu konflikta risku novērtēšanas procesā** nosaka korupcijas un interešu konflikta risku iestāšanās varbūtību (iespējamību) un iespējamo ietekmi (sekas) to iestāšanās gadījumā. Analīzes procesā izvērtē:

- a) cik liela ir varbūtība, ka iespējamais korupcijas un interešu konflikta risks iestāsies;
- b) kādas un cik lielas sekas var izraisīt iespējamais korupcijas un interešu konflikta risks;
- c) kādas kontroles (korupcijas un interešu konflikta riska novēršanas pasākumi) jau eksistē, lai mazinātu korupcijas un interešu konflikta risku.

Korupcijas un interešu konflikta risku iestāšanās **varbūtības** noteikšanai vērtē (*aizpildīta 1.tabulas 3.aile*), vai un cik bieži ir iespējama korupcijas un interešu konflikta riska iestāšanās. Ņemot vērā to, ka korupcijas un interešu konflikta riska iestāšanās varbūtības noteikšana ir subjektīva, iestādes, lai precīzāk noteiktu korupcijas un interešu konflikta risku iestāšanās varbūtību, var veidot varbūtības vērtējuma skalu (ņemot vērā iestādes darbību un specifiku), konkrēti nosakot varbūtības vērtības noteikšanas kritērijus.

!!! Katra iestāde izstrādā tādu korupcijas un interešu konflikta risku izvērtēšanas metodiku, kas pielāgota konkrētās iestādes specifikai un veicamajām funkcijām (uzdevumiem/darbībām).

Iestāde, veidojot/pilnveidojot korupcijas un interešu konflikta risku novērtēšanas metodiku, nosakot **varbūtības skaitlisko vērtību**, var ņemt vērā sekojošo (*skat. 2.tabula*):

- a) darbības raksturs, kuru veicot var iestāties korupcijas un interešu konflikta risks (cik bieži veic darbību, vai nepieciešamas speciālas prasmes, cik liels darbinieku skaits ir iesaistīts);
- b) faktiskie notikumi (notikuši incidenti);
- c) sūdzības (darbinieku, klientu u.c.);
- d) informācija plašsaziņas līdzekļos;
- e) iekšējie faktori (motivācijas trūkums, zināšanu un prasmju trūkums);
- f) kontroles mehānismi;
- g) un citi iestādes noteiktie kritēriji.

Korupcijas un interešu konflikta riska varbūtības novērtēšana (*piemērs*)

Varbūtības novērtējums (<i>korupcijas un interešu konflikta riska varbūtības skaitlisko vērtību nosaka, izvēloties varbūtības skaitliskajai vērtībai maksimāli atbilstošo aprakstu</i>)	
Varbūtības skaitliskā vērtība	Apraksts
1 (neiespējams)	<ul style="list-style-type: none"> - <u>funkcijas</u> (uzdevuma) <u>izpilde ir reglamentēta ārējos un iekšējos normatīvajos aktos</u>, tā ir ieviesta praksē un <u>visi darbinieki</u>, kas veic tās izpildi, <u>to ievēro</u>; - <u>funkcija</u> (uzdevumi vai darbības), kuru veicot rodas korupcijas un interešu konflikta risks, tiek <u>veikta periodiski, piemēram, dažas reizes gadā</u>; - vēsturisku <u>korupcijas un interešu konflikta risku realizēšanās gadījumu nav</u>; - <u>nav bijušas sūdzības (arī mutvārdu)</u> un cita informācija (“signāli”) par iespējamo korupcijas notikumu, veicot konkrēto funkciju (uzdevumu); - <u>tiek nodrošināta stingra kontrole funkcijas (uzdevuma) izpildes laikā (piemēram, elektroniska datu nolasīšana, elektroniska rēķinu sagatavošana u.c.)</u>; - un citi iestādes noteiktie kritēriji.
2 (zems)	<ul style="list-style-type: none"> - funkcijas (uzdevuma vai darbības) izpilde ir reglamentēta ārējos un iekšējos normatīvajos aktos; - <u>funkcija</u> (uzdevumi vai darbības), kuru veicot rodas korupcijas un interešu konflikta risks, <u>tiek veikta periodiski, piemēram, vismaz reizi mēnesī</u>; - vēsturisku korupcijas un interešu konflikta risku realizēšanās gadījumu nav; - <u>nav bijušas sūdzības (arī mutvārdu)</u> un cita informācija (“signāli”) par iespējamām koruptīvajām darbībām; - iespējams <u>par pārkāpumu uzzināt pirms tā izdarīšanas (4 acu principa ievērošana uzdevuma izpildē)</u>; - un citi iestādes noteiktie kritēriji.
3 (vidējs)	<ul style="list-style-type: none"> - funkcijas (uzdevuma vai darbības) izpilde ir reglamentēta ārējos un iekšējos normatīvajos aktos; - funkcija (uzdevumi vai darbības), kuru veicot rodas korupcijas un interešu konflikta risks, <u>tiek veikta periodiski, piemēram, vismaz reizi nedēļā</u>;

	<ul style="list-style-type: none"> - bijušas sūdzības (arī mutvārdu) un/vai cita informācija (“signāli”) par iespējamo korupcijas notikumu; - <u>konstatētas koruptīva rakstura darbības</u>; - iespējams par pārkāpumu uzzināt pēc tā izdarīšanas; - un citi iestādes noteiktie kritēriji.
4 (augsts)	<ul style="list-style-type: none"> - funkcijas (uzdevuma vai darbības) izpilde ir reglamentēta ārējos un iekšējos normatīvajos aktos; - <u>funkcija (uzdevumi vai darbības), kuru veicot rodas korupcijas un interešu konflikta risks, tiek veikta pastāvīgi, piemēram, katru dienu</u>; - bijušas sūdzības (arī mutvārdu) un/vai cita informācija (“signāli”) par iespējamajām koruptīva rakstura darbībām; - koruptīva rakstura darbības; - <u>pārkāpumu iespējams identificēt pēc tā izdarīšanas</u>; - un citi iestādes noteiktie kritēriji.
5 (ļoti augsts)	<ul style="list-style-type: none"> - funkcijas (uzdevuma vai darbības) izpilde ir reglamentēta ārējos normatīvajos aktos; - funkcija (uzdevumi vai darbības), kuru veicot rodas korupcijas un interešu konflikta risks, tiek veikta pastāvīgi, piemēram, katru dienu; - koruptīva rakstura darbības; - bijušas sūdzības (arī mutvārdu) un/vai cita informācija (“signāli”) par iespējamajām koruptīva rakstura darbībām; - <u>funkcijas (uzdevuma) izpildi nekontrolē neviens vai kontrolē viena persona</u>; - un citi iestādes noteiktie kritēriji.

Veicot korupcijas un interešu konflikta risku analīzi, nepieciešams novērtēt **ietekmi, jeb sekas** korupcijas un interešu konflikta riska iestāšanās gadījumā (*aizpildīta 1.tabulas 4.aile*). Nosakot korupcijas un interešu konflikta riska ietekmes skaitlisko vērtību var ņemt vērā sekojošo:

- a) ietekme uz iestādes stratēģisko rezultātīvo rādītāju izpildi un stratēģisko mērķu sasniegšanu;
- b) ietekme uz uzdevumu vai atsevišķu procesu izpildi;
- c) kaitējums iestādes reputācijai nozares vai valsts līmenī, notikumam izskanot masu medijos;
- d) sabiedrības uzticības zudums;
- e) galveno vadītāju vai vadošo speciālistu un darbinieku “aizplūšana” no iestādes, liela personāla mainība;
- f) un citi iestādes noteiktie kritēriji.

Ņemot vērā, ka korupcijas un interešu konflikta riska iestāšanās iespējamās ietekmes (seku) noteikšana ir subjektīva, iestādes, lai noteiktu korupcijas un interešu konflikta riska ietekmi tā iestāšanās gadījumā, var izstrādāt ietekmes vērtējuma skalu (ņemot vērā iestādes darbību un specifiku), konkrēti nosakot ietekmes vērtības noteikšanas kritērijus (*skat. 3.tabulu*).

3.tabula

Korupcijas un interešu konflikta riska ietekmes novērtēšana(*piemērs*)

Ietekmes novērtējums (<i>korupcijas un interešu konflikta riska ietekmes skaitlisko vērtību nosaka, izvēloties ietekmes skaitliskajai vērtībai maksimāli atbilstošo aprakstu</i>)	
Ietekmes skaitliskā vērtība	Apraksts
1-ļoti zems	<ul style="list-style-type: none"> - ierobežota ietekme uz reputāciju - netiek ietekmēta iestādes darbība; - neētiska rīcība, kas nav tiesību normu pārkāpums; - dažu klientu neapmierinātība; - un citi iestādes noteiktie kritēriji.
2-zems	<ul style="list-style-type: none"> - neliela ietekme uz reputāciju – būtiski neietekmē iestādes mērķu sasniegšanu; - disciplināri sodāms pārkāpums; - informācija nekļūst zināma publiski; - klientu neapmierinātība; - un citi iestādes noteiktie kritēriji.
3-vidējs	<ul style="list-style-type: none"> - vidēja ietekme uz reputāciju – īslaicīgi ietekmē spēju sasniegt iestādes mērķus; - noteikto ierobežojumu un aizliegumu neievērošana (administratīvā atbildība); - īslaicīgi paziņojumi nacionālajos medijos vai citās institūcijās; - atsevišķu darbinieku mainība; - un citi iestādes noteiktie kritēriji.
4-augsts	<ul style="list-style-type: none"> - liela ietekme uz reputāciju – ietekmē spēju sasniegt iestādes mērķus vidējā termiņā; - amata pienākumu realizēšana interešu konflikta situācijā (administratīvā atbildība vai kriminālatbildība); - plaši izskanējuši notikumi masu medijos vai citās institūcijās; - pieredzējušu darbinieku mainība, iespējams, vidējā līmeņa vadītāju aiziešana; - un citi iestādes noteiktie kritēriji.

5-ļoti augsts	<ul style="list-style-type: none"> - būtiska ietekme uz reputāciju – ilglaicīgi ietekmē spēju sasniegt iestādes mērķus; - noziedzīgs nodarījums: - plaši izskanējuši notikumi nacionālajos vai ārvalstu medijos ar ilgstošu noturību; - augstākā līmeņa vadītāju aiziešana; - un citi iestādes noteiktie kritēriji.
----------------------	--

2. **Korupcijas un interešu konflikta riska vērtību** noteikšanai var izmantot vienu no zemāk minētajām formulām (*aizpildīta 1.tabulas 5.aile*):

$$RV = V + I$$

vai

$$RV = V \times I$$

kur,

V – varbūtība;

I – ietekme;

RV – riska vērtība.

Saskaņā ar iegūtajiem rezultātiem nosaka korupcijas un interešu konflikta riska līmeni un sakārto tos prioritārā secībā (*aizpildīta 1.tabulas 6.aile*). Vienlaikus, atbilstoši noteiktajiem korupcijas un interešu konflikta riska līmeņiem, paredz korupcijas un interešu konflikta risku mazināšanas vai novēršanas pasākumus (*aizpildīta 1.tabulas 8.aile*).

4.tabula

Korupcijas un interešu konflikta riska līmeņa noteikšanas matrica
(ja riska vērtības noteikšanai izmanto formulu $RV=V+I$)

Riska ietekme	Riska varbūtība				
	1	2	3	4	5
5	A 6	A 7	A 8	LA 9	LA 10
4	V 5	V 6	A 7	A 8	LA 9
3	V 4	V 5	A 6	A 7	A 8
2	Z 2	Z 4	V 5	V 6	A 7
1	LZ2	Z 3	Z 4	V 5	V 6

5.tabula

Korupcijas un interešu konflikta riska līmeņa noteikšanas matrica
(ja riska vērtības noteikšanai izmanto formulu $RV=V \times I$)

	Riska ietekme
--	----------------------

Riska varbūtība	1	2	3	4	5
5	V 5	A 10	A 15	LA 20	LA 25
4	V 4	V 8	A 12	A 16	LA 20
3	Z 3	V 6	A 9	A 12	A 15
2	Z 2	Z 4	V 6	V 8	A 10
1	LZ 1	Z 2	V 3	V 4	A 5

Korupcijas un interešu konflikta riska pieļaujamības līmenis ir attēlots 4. un 5.tabulā, kur:

- 1) LA – korupcijas un interešu konflikta risks ar **loti augstu prioritātes līmeni** – risks ar ļoti augstu varbūtību un ļoti augstu ietekmi uz institūcijai noteikto mērķu, uzdevumu sasniegšanu; risks nav pieļaujams, nepieciešama nekavējoša rīcība korupcijas un interešu konflikta riska mazināšanai;
- 1) A – korupcijas un interešu konflikta risks ar **augstu prioritātes līmeni** – risks ar augstu varbūtību un augstu ietekmi uz institūcijai noteikto mērķu, uzdevumu sasniegšanu; risks nav pieļaujams, nepieciešama rīcība korupcijas un interešu konflikta riska mazināšanai;
- 2) V – korupcijas un interešu konflikta risks ar **vidēju prioritātes līmeni** – risks ar iespējamu varbūtību un vidēju ietekmi uz institūcijai noteikto mērķu, uzdevumu sasniegšanu; risks ir gandrīz pieļaujams, var noteikt korupcijas un interešu konflikta riska mazinošos pasākumus;
- 3) Z – korupcijas un interešu konflikta risks ar **zemu prioritātes līmeni** – risks ar zemu varbūtību un zemu ietekmi uz institūcijai noteikto mērķu sasniegšanu; risks ir pieļaujams;
- 4) LZ – korupcijas un interešu konflikta risks ar **loti zemu prioritātes līmeni** – mazsvarīgs risks ar ļoti zemu varbūtību un ļoti zemu ietekmi uz institūcijai noteikto mērķu sasniegšanu; risks ir pieļaujams.

!!! Gadījumos, kad korupcijas un interešu konflikta riska vērtība ir zema (t.i. riska ietekme maza un varbūtība zema) var nenoteikt pasākumus korupcijas un interešu konflikta riska mazināšanai. Nosakot pasākumus korupcijas un interešu konflikta riska mazināšanai vai novēršanai, jāizvērtē, lai izmaksas nav lielākas par ieguvumiem, kas rodas novēršot šo korupcijas un interešu konflikta risku.

III. Korupcijas un interešu konflikta riska novēršanas pasākumu noteikšana, ieviešana un īstenošana

Pēc korupcijas un interešu konflikta risku identificēšanas un novērtēšanas, iestādes vadītājs/vai viņa pilnvarots darbinieks nodrošina **pasākumu korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai noteikšanu**, ieviešanu un īstenošanu, kā piemēram:

1. **Iekšējo normatīvo aktu (instrukcijas, iekšējie noteikumi u.c.) izstrāde**, to aktualizācija.

2. **Atbildības normatīvajiem aktiem, procedūrām kontrole, pēcpārbaude un uzraudzība (regulāras vai izlases).**

3. **Funkciju vai atbildības dališana.**

Ja iespējams, un tas nerada funkcijas izpildes kvalitātes pazemināšanos, tad funkciju sadala vairākos posmos, nepalielinot resursu izlietojumu un birokrātiju, un katru funkcijas posma īstenošanu uztic citam darbiniekam.

4. **Mācības par korupcijas un interešu konflikta novēršanas jautājumiem.**

Darbiniekiem, kuru amats vairāk vai visvairāk pakļauts korupcijas un interešu konflikta riskam, mācības nodrošina stājoties amatā, kā arī periodiski (ieteicams vismaz reizi trijos gados) papildu mācības par aktuālajiem jautājumiem interešu konflikta un korupcijas novēršanā.

5. Tādu **speciālo paņēmieni ieviešana**, kā:

- 1) **“četrus acu principa”** ievērošana, kas paredz, ka vienu un to pašu darbību veic vismaz divi cilvēki;
- 2) **izņēmumu reģistrēšana**, kas paredz, ka katrai iestādes struktūrvienībai ir jānodrošina, ka izņēmuma gadījumi vai novirzes no noteiktajām procedūrām tiek dokumentētas, pamatotas un tām ir saņemts augstākstāvoša vadītāja saskaņojums pirms izņēmuma darbības veikšanas;
- 3) **rotācijas ieviešana** (piemēram, darba uzdevumu un pienākumu sadalē).

6. **Fiziskā kontrole** (audio/video novērošana).

7. Drošs **ziņošanas mehānisms darbiniekiem un iestādes klientiem** (t.sk., partneriem), lai ziņotu par iespējamām koruptīvām, neētiskām darbībām, ietverot pasākumus, lai nodrošinātu ziņotāja anonimitāti un aizsardzību, un tālākā iestādes rīcība ar saņemto informāciju.

Nosakot korupcijas un interešu konflikta riska mazinošos pasākumus, svarīgi paredzēt atbildīgo par pasākuma izpildi un termiņu, kādā pasākums tiks īstenots.

Minētās informācijas noteikšana veicinās sistemātisku korupcijas un interešu konflikta riska mazinošo pasākumu izvērtēšanu un uzraudzību.

!!! Korupcijas un interešu konflikta riska mazinošie pasākumi tiek noteikti nemot vērā jau esošos pasākumus, kā arī, izvērtējot iestādes finanšu un administratīvos resursus.

IV. Informācijas aprīte un komunikācija par korupcijas un interešu konflikta riska novēršanu

Lai veicinātu informācijas aprīti un komunikāciju par korupcijas un interešu konflikta riska novēršanu, iestādes vadītājs/vai viņa pilnvarots darbinieks nodrošina, ka darbinieki tiek iepazīstināti ar iestādes vadības dokumentiem, iekšējiem normatīvajiem aktiem un noteiktajiem ētikas principiem attiecīgajā iestādē.

!!! Periodiska darbinieku informēšana par esošajiem un aktualizētajiem iekšējiem normatīvajiem aktiem jāparedz gan jaunajiem darbiniekiem, gan arī tiem, kuri iestādē ir nodarbināti ilgāku laiku.

V. Iekšējās pretkorupcijas kontroles sistēmas uzraudzība

Iestādē ne retāk kā reizi trijos gados pārskata identificētos korupcijas un interešu konflikta riskus, kā arī pasākumus korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai un novērtē šo pasākumu efektivitāti un lietderību.

Korupcijas un interešu konflikta riska novēršanas pasākumi tiek uzskatīti par efektīviem, ja, ieviešot attiecīgos korupcijas un interešu konflikta riska novēršanas pasākumus, riska iespējamība nav palielinājusies, kā arī iespējamais korupcijas un interešu konflikta risks pārskata periodā nav iestājies.

Korupcijas un interešu konflikta riska novēršanas pasākumi tiek uzskatīti par lietderīgiem, ja pārskata periodā noteiktie korupcijas un interešu konflikta risku novēršanas pasākumi uz novērtēšanas brīdi tiek uzskatīti par efektīviem un sasniegti ar iespējami mazāko resursu (tajā skaitā finanšu) izlietojumu.

Pārskatīt identificētos korupcijas un interešu konflikta riskus, veicamos pasākumus korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai **ieteicams**, ja:

- 1) iestāde ir reorganizēta;
- 1) iestādē noticis korupcijas vai interešu konflikta notikums;
- 2) saņemti pamatoti ziņojumi par iespējamiem pārkāpumiem iestādē;

- 3) iestādei mainās uzdevumi vai tiek sniegti jauni pakalpojumu veidi;
- 4) citos iestādes noteiktajos gadījumos.

VI. Noslēguma jautājumi

Privātām ambulatorām ārstniecības iestādēm, slēdzot līgumu ar Nacionālo veselības dienestu, par veselības pakalpojumu sniegšanu, jāiesniedz apliecinājums Nacionālajam veselības dienestam par iekšējās kontroles sistēmas korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai ieviešanu.

Privātām ambulatorām ārstniecības iestādēm dokumenti, kas apliecina iekšējās kontroles sistēmas korupcijas un interešu konflikta riska novēršanai ieviešanu, jāuzrāda Nacionālajam veselības dienestam pēc tā pieprasījuma.